

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. V. Responsio ad testimonia Calvinistarum ab Adversario objecta,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

ARTICVLVS V.

Responſio ad teſtimonia Calvinistarum ab Adverſario objecta.

Quid non in desperatæ causæ patrocini-
um tentavit Adverſarius, cælo terræque evoca-
tis copiis in nos insurgens? Infelici glutine, Pa-
tribus Hæreticos; Orthodoxis molles, rigidof-
que Calvinistas atrox; illudque furentis Deæ,
cum Poëta, exclamasset dixeris,

Electere ſi nequeo ſuperos, Acheronta movebo.

Verùm inter extremos æſtuantis animi impe-
tus moderatur Juno: ab Jove ſiquidem initium
belli auſpicatur, advocatque primò in patrocini-
um ſuum cæleſte numen; nec niſi ſubtracto hoc
iuvamine, interpellat Acherontem. Acheronti
primas detuliſſe videtur Adverſarius: nam Moli-
næum, Amefium, Twiſſium, ſimileſque ultimæ
pravitateſ Novatores, & inferni ſatellites ac mi-
niſtros, ſupplex ſibi pugna in Thomiſtas patro-
nos primò aſciſcit; nec niſi negato aut evacuato
futili hoc auxilio, cælos pulſat, vocatque ulti-
mos desperatæ cauſæ ſuæ protectores, licet invi-
tos, Waldenſem, Bellarminum, Perronium, So-
tum, viros inclitæ fidei, conſummateque ſapientia,
nulloque jure Hæreticis non dico poſtponen-
dos, ſed nec componendos, maximè à viro Cæ-
tholico & Religioſo.

Objicit ergo primò iudicium Petri Molinæi,
qui in Anatome Arminianiſmi, dum explicat qui-
nam ſint illi Pontificij, qui ſuæ, hoc eſt Calvini
doctrinæ, repugnant, eos eſſe dicit qui Pelagia-
niſmum ita interpolant, ſicut Arminiani Pa-
piſmum. Unde cum Arminiani in materia de gra-
tia & prædeſtinatione, Molinæ & Jeſuitarum
doctrinam ſequantur, concludit Adverſarius:
*Quis non videt Papiſmum, hoc eſt non Calvinif-
mum, converti cum doctrina Jeſuitarum?* ſubin-
deque Thomiſtarum doctrinam adverſam, ad non
Papiſmum, ſeu Calvinifmum pertinere.

63. Verùm non habet magnum pondus ab Hæreti-
ci auctoritate petita argumentatio: quid enim ſi
reſpondeam, *nuſquam tuò credi iis hominibus,
qui Deo credere noluerunt.* Agnoſcet hæc verba,
& probabit forſitan Adverſarius quæ ſcripſit
diſp. 1. cap. 1. libri de ſcientia media. Sanè non
poſſet eſſe iniquior Cætholicorum conditio, quàm
ut Hæreticos, qui fidem omnem & æquitatem
abjecerunt, iudices haberent.

64. Secundò, ſi hoc Molinæi teſtimonium vim ali-
quam habeat, non minùs Adverſarijſ quam
Thomiſtiſ negotium faceret. Nam Arminiani
non ſolùm rejiciunt prædeſtinationes abſolutas, &
à præviſione ſcientiæ mediæ independentes, ſed
etiam prædeſtinationem gratuitam, & præſcien-
tiæ meritorum antecedentem. Ergo ſi quidquid
Arminiani docent in materia de gratia & præde-
ſtinatione, ad Papiſmum pertineat, & oppoſi-
tum ejus ad Calvinifmum, illud etiam conſequi-
tur, doctrinam de gratuita prædeſtinationum ele-
ctione, ad non Papiſmum, ſeu ad Calvinifmum
pertinere: quod quam temerarium eſſet aſſerere,
facile Adverſarius advertet ex his quæ de præde-
ſtinatione gratuita Bellarminus dixit libro 2. de
gratia & libero arbitrio cap. 11. *Hæc (inquit) ſen-
tentia, non quorumvis Doctorem opinio, ſed fides
Eccleſiæ Cætholicæ dici debet.* Tum etiam, quia
ipſemet Adverſarius ſuprà pagina 512. editionis
Toloſanæ, Scripturis, Auguſtino, & alijs proba-

Tom. I.

A tioribus Theologis, hanc ſententiam conformio-
rem eſſe fateatur. Tum denique, quia Suarez, Bel-
larminus, Toletus, Ruizius, Salmeronius, Mal-
donatus, aliique celebriores Societatis Theologi,
ei adherent. Unde ſi illa ad non Papiſmum, ſeu
Calvinifmum pertineret, ſequeretur Doctrinam
Societatis, cum non Papiſmo, ſeu Calvinifmo
converti.

B Tertiò, ut veriffimam ſolutionem ſubjungam,
dupliciter poteſt aliqua ſententia dici pertinere ad
Papiſmum. Primò quia à Summo Pontifice, tan-
quam de fide certa fancita ac definita eſt. Secun-
dò, quia ab illo & Romana Eccleſia toleratur, aut
permittitur. Si Papiſmus primò modo ſumatur,
neutra opinio vel affirmans vel negans ſcientiam
mediam, aut prædeſtinationes abſolutas & effica-
ces, poteſt dici ad Papiſmum pertinere, cum neu-
tram tanquam de fide tenendam, Romanus Pon-
tifex definiat. Si verò Papiſmus ſecundo modo
ſumatur, utraque ſententia & affirmans & negans,
ad Papiſmum pertinet, quia Summus Pontifex
utramque approbat & permittit, ac diſputationi
Theologorum relinquit. Dicimus igitur, etiam
ſalvâ Adverſariorum pace, Papiſmum totum in-
tra Jeſuitarum Scholam minimè concludi, ſed
etiam ad Papiſmum pertinere, ſeu ab Eccleſia Ro-
mana, Pontificibusque, D. Thomæ & Thomiſta-
rum doctrinam probari; neque Arminianos dun-
taxat, quibus jam novus Moliniſtarum titulus ac-
ceſſit, ſed & Thomiſtas, & quotquot Cætholici
ſunt, Calvino repugnare.

C Sed demum, ſi quid auctoritati tribuendum eſt
perditæ fidei homini, & hæretico, Virum Reli-
gioſum, integræque fidei oppono, ut conſlet Ar-
minianos, non Papiſmum interpolari, ut falſò
Molinæus ſcripſit, ſed Semipelagianifmum reſti-
tuiſſe. Teſtem adduco Patrem Franciſcum à S.
Auguſtino Macedo, Franciſcanum Obſervan-
tem, Magiſtrum Artium, & Sacræ Theologiæ
Profeſſorem, nec non Sereniſſimi Luſitanæ Re-
gis Hiſtoriographum Latinum: hic enim in libro
cui titulus eſt, *Mens divinitus inſpirata Sanctiſ-
ſimo Patri Domino noſtro Innocentio X. ſuper
quinque propoſitiones Ianſenij*, quem Londini
edidit inter ipſos, ut ait, tum rigidus Calviniſtas,
tum Arminianos, & Socinianos degens, quæ
art. 1. teſtatur Arminianos & Socinianos, in
materia de gratia & prædeſtinatione, Semipe-
lagianos eſſe: *Arminiani (inquit) & Sociniani,
qui quòd SEMIPELAGIANI SUNT, plures damnari
volebant Ianſenij propoſitiones.* Et art. 5. circa
quartam propoſitionem Ianſenij, diſtinguit inter
Semipelagianos puros & mixtos, & docet quòd
primi ſemen fidei & bonæ voluntatis in nuda na-
tura ex integro ponebant; alij verò naturæ gra-
tiam adjugebant, ſed eam talem eſſe dicebant,
ut ſubjecta arbitrio, ab ea penderet; idque probat
pluribus argumentis, quorum quartum ſumit-
tur ab eorum (inquit) exemplo, qui hodie Semi-
pelagianifmum proſequentur, partimque cum Pela-
gianiſ in nudis naturæ actibus (cujusmodi ſunt
Sociniani) partim in natura adjuta ſolâ communi
& indifferenti gratiâ (quales ſunt Arminiani) ini-
tium meriti ponunt, ac utrique ſuam iſdem rati-
onibus tuerentur ſententiam, quibus olim Semipelagi-
ani mixti & puri tuebantur.... Doceant ergo nos novi
SEMIPELAGIANI, quid de antiquis illis ſentien-
dum ſit. Et infra, *Cum duo ſint errores extremi cir-
ca gratiam, unus qui eam neceſſitantem & irreſiſti-
bilem, ut aiunt, facit, in quo eſt Lutherus, & Cal-
vinus, & Aſſecta, qui Manichæiſmum invexerunt.*

X x

- rum. Alter qui eam facit pedissequam, & servam voluntatis (veribilem appellant) qui est Socini, Arminij, & Remonstrantium, à quibus est SEMIPELAGIANISMUS RESTITUTUS.
67. Patet ergo ex hujus Authoris testimonio, cui fidem adhibere æquissimum est, utpote viro religioso, & docto, inter Thomistas & Jesuitas constituto, ac neutrius partibus, ut inquit, astricto, & qui Jansenij doctrinæ minimè adhareat, sed eam toto hoc libro impugnet. Patet, inquam, Arminianos, non Papifimum (ut ait Molinaus) sed Semipelagianismum interpolasse, eosque, Leopardos & Pelagi-Calvinistas, posse meritò nuncupari. Unde mirum est, tantoperè Adversarium & sibi & suæ Scolaæ gratulari, quòd defensoribus scientiæ mediæ novi illi Semipelagiani sese adjunxerint, & degeneres illæ vespe, apum examinibus se ultro miscuerint. Meminisse debuerat eorum quæ scripserat disp. 1. c. 1. libri citati: *Cum in omni fæderum genere, fides Hæreticorum meritò suspicanda sit, neque unquam tunc credatur iis hominibus qui Deo credere noluerunt; in hoc certè bello Theologorum, aded sunt periculosa eorum auxilia, nihil ut merendum sit magis, quam ne cum illis, vel cause communionis, vel armorum societate conjunctus esse videatur.*
68. Objicit secundo Adversarius: Amesium Calvinismi conscium, ac professorem, fateri verissimam esse Alvarius sententiam, quæ homo ita liber esse defenditur, ut dissentienti tantum potentia stare dicatur cum auxilio quò ad consentiendum moveretur, ex eoque validissimam, ut putat, argumentationem, quæ Thomistas impetaret, conficit. Sic igitur arguit: *Calvinus & Calvinista rigidi, in modo libertatis quem servat liberum arbitrium, motum & excitatum divinæ gratiæ, dissentiant à Tridentino: Amesius est Calvinista rigidus, in hac controversia de gratiæ & libero arbitrio, & adheret Calvinio: Ergo Amesius in prædicto libertatis modo dissentit à Tridentino. Minor (subdit Adversarius) tantum egere videtur probatione, sed re verà non eget, scripsit enim Amesius post schisma Arminianorum, qui à Calvinio recesserunt in hac controversia, & ita scripsit, ut eos impugnet, nec quidquam occurrit in ejus scriptis, unde colligi possit displicuisse illi Calvinii sententiam.*
- Iterum verò ita ratiocinari licet. Modus ille libertatis quem admittit Amesius tanquam verissimum, pertinere videtur ad Calvinismum, & consequenter non esse ad mentem Tridentini, ut probatum est: Modus ille quem admittit, ut ipse quidem fatetur, est acceptus à Didaco Alvare: Ergo ipsius judicio, modus Didaci Alvare pertinere videtur ad Calvinismum, & consequenter non esse ad mentem Tridentini.
69. Miror hinc Adversarij artem, qui hoc quod potissimum probandum erat, cum efficax probatio deesset, ita certum supposuit, & ita velut in transitu libavit, ut nec etiam probatione egere dixerit, Amesium in materia de gratiæ & libertate, rigidiorum fuisse Calvinistam. Ego contra Amesium, hac in parte, à Calvinio defecisse contendo, & plura in ejus scriptis reperiri, quæ manifestissimè convincant, & Calvinii & rigidiorum Calvinistarum ipsi displicuisse sententiam. Etenim, ut jam & multis & sæpius probatum est, hæc præcipua sunt in materia de gratiæ & libertate, Calvinisticæ doctrinæ capita, ut facilè etiam mecum Adversarius consentiet.
- A Solà spontaneitate, seu immunitate à coactione, libertatem perfici.
- Omnem gratiam quæ homini in statu nature lapsa tribuitur, esse irresistibilem.
- Gratiæ efficaci libertatem penitus destrui.
- Eos qui per talem gratiam ad bonum supernaturalè non moventur, carere omni ad actus supernaturales eliciendos potentia.
- In salutis negotio voluntatem humanam Deo non cooperari.
- Hæc vero indubitata Calvinii principia, ita expressè Amesius rejicit Tomo 4. Bellarmini enervati, ut ad convincendum, hominem solum qui oculos habeat, desiderare debeam.
- B In primis enim lib. 4. cap. 1. num. 2. hanc positionem seu Thesim Bellarmini approbat: *Ad arbitrium liberum constituendum, omnino requiritur libertas à necessitate, neque sufficit libertas à coactione. Et subdit: Per calumniam tribuitur nostris, quòd libertatem stantiam à coactione tantum; supponunt enim semper quæ illà phrasi utuntur, libertatem voluntatis à necessitate naturalis determinationis ad unum. Et infra: Nos concedimus liberum arbitrium, quando agit, liberum esse ab omni necessitate. Et cap. 3. num. 3. Non negamus voluntatem habere dominium sui actus, sed dominium illud subiectum & subordinatum esse dicimus primo & absoluto dominio Dei.*
- C Secundo idem Amesius lib. 3. cap. 2. num. 1. agnoscit in statu nature lapsæ gratiam interiori cui de facto resistitur, & potentiam aut facultatem faciendi bonum supernaturalè, in his qui actu per gratiam efficacem non moventur. Ait enim: *Apud nos, non omnes illi qui à Deo moventur, necessariò bene agunt; novimus enim multos tam externè quam internè ad bene agendum, qui tamen motionibus illis resistunt. Additque ibidem: Apud nos etiam qui non moventur ad hoc aut illud bonum, sæpe tamen potentiam aut facultatem habent faciendi bonum quòd non faciunt.*
- Tertiò ibidem cap. 3. num. 4. docet libertatem non tolli, sed perfici per gratiam efficacem, probatque ibidem doctrinam Alvarius disp. 18. dicentis: *Per efficaciam præoperantis gratiæ non destruitur, sed potius roboratur, & perficitur nostri arbitri libertas. Prædeterminat Deus voluntatem ad alteram partem, non ex necessitate, sed juxta propriam naturam ipsius voluntatis, efficit ut voluntas liberè, sed infallibiliter semetipsam determinet ad alteram partem. Et libro 4. cap. 3. libertatem non tolli dicimus per gratiam, sed perfici.*
- D Quartò, idem Amesius libro 4. cap. 3. num. 6. ab illo errore Calvinii & rigidiorum Calvinistarum, quò asserunt voluntatem in negotio salutis liberè Deo non cooperari, manifestè recedit: docet enim quòd *Deus facit bona nostra opera, ut causa simpliciter principalis: homo ut causa subordinata, & subdita virtuti & gratiæ Dei.*
- Denique, sensum compositum & divisum intelligit & explicat eodem planè modo quò Thomista, non verò sicut rigidi Calvinista, ut videri potest libro 4. cap. 3. num. 1. & 8.
- Nullum ergo superesse dubium potest, Amesio displicuisse Calvinii & rigidiorum Calvinistarum in materia de gratiæ & libertate doctrinam, illumque feliciter à Calvinio recessisse, quàm Arminium: iste enim ita Calvinismum deseruit, ut Semipelagianismum interpolavit, ut supra ostensum est: ille verò à Calviniana, ad Augustinianam & Thomisticam de gratiæ efficaci doctrinam

transivit, ut ex locis jam inductis patet. Unde in forma ad primum Adversarij argumentum, ita breviter, & unico verbo respondeo, concessa Majori, distinguendo Minorem. Amelius est Calvinista rigidus, & adhæret Calvino, in materia de gratia & libero arbitrio, nego Minorem. In aliis quaestionibus & controversiis, transeat Minor, & nego Consequentiam.

76. Ad secundum, nego Majorem, nam tantum abest quod modus ille libertatis quem ex Alvare docet Amelius (quod nimirum voluntas ita sequitur Deum moventem, ut sequi non possit: seu quod potentia ad non operandum, stat simul in eodem subiecto cum gratia & auxilio quod ad operandum requiritur) pertineat ad Calvinismum, & menti Tridentini repugnet: quin potius contendo, illum esse Catholicum, & Orthodoxum, ac menti Tridentini consonum. Nec potest Adversarius id negare, nisi seipsum abneget, sibi que apertissime contradicat: ait enim libro 4. contra Bajanos cap. 8. §. 7. num. 4. *Lutherus & Calvinus, & eorum sequaces, id est sunt hæretici, quia non admittunt liberum arbitrium, quale postulat Tridentinum, nempe quod excitatum à Deo per gratiam efficacem, possit nihilominus dissentire.* Et infra: *Consequens ergo est, ut dicamus proximam dissentienti potentiam, & à Tridentino sancitam, & ab hæreticis hæreticè negatam.* Idem asserit in responsione ad 17. litteram Montaltij, his verbis, quæ supra art. 1. retulimus: *Catholici Doctores inter se consentiunt, gratiam per se efficacem ita regere voluntatem, ut vim & potestatem resistendi ei non adimat; ita ut hæc duo inter se componantur, gratia in voluntate & in eadem voluntate sub gratia constituta, sufficiens non consentiendi potestas; nec dubitant quin hæc sit verus Concilij Tridentini sensus, in istis verbis, potest dissentire si velit. Quæ ergo fide, & quæ sinceritate hæc asserit, libertatis modum quem Amelius accepit ab Alvare (quod scilicet voluntas ita sequitur Deum moventem, ut sequi non possit) pertinere ad Calvinismum, & Tridentino repugnare? Certè ad illum verba illa Prosperi ad Collatorem, merito dirigere possumus: *Quoquo versusum te conferas, à te metipso & vinciris & vinceris.**

77. Objicit tertio: Twissius in libro quem adversus scientiam mediam edidit, ait suam sententiam de gratia & libero arbitrio ruere, si doctrina de scientia media, facta rectaque conservetur, illa vero profligatà, inconcussam persistere: Sed Twissius loquitur tunc ut Calvinij Discipulus, & quidem Magistro suo impensè addictus, inquit disp. 1. c. 1. num. 5. Ergo Calvinij sententia ruit, si doctrina de scientia media facta rectaque conservetur, & inconcussa stat, si illa profligetur, & tollatur de medio. Adeo sibi eà ratiocinatione gratulatur P. Annatus, ut ibidem num. 12. dicat, quod hæc digna est que imprimatur in *Academiæ omnium frontibus persuasio: Profligatà scientiæ mediæ, Calvinij sententiam de gratia & libero arbitrio inconcussam persistere.*

78. At hæc facile dissolantur, negando Minorem, quod scilicet Twissius ibi loquatur ut Calvinij Discipulus, & Magistro suo impensè addictus: Tum quia toto illo libro vix meminit Calvinij: Tum etiam, quia Twissius, sicut & Amelius, à Calvino & rigidioribus Calvinistis, in materia de gratia & libero arbitrio recessit, nostræ enim libertatis concordiam, cum auxilio gratiæ, cum scientia divini, & decretis efficacibus, toto illo

Tom. I.

opere repetit ab omnipotentissima virtute, quæ Deus res facit, eo quo placet modo, liberè, necessariò, aut contingenter: Calvinus verò, & rigidi Calvinistæ, ejusmodi concordiam non curant; imò docent decreta & auxilia divina, ratione suæ efficacis, omnem voluntatis indifferentiam, ac dissentienti potentiam consumere, ut supra ostendimus.

79. Adde quod Twissius ibidem, non tam Calvinij, quam Scoti Discipulum se profiteatur, atque Scoti subtilitatem sibi placere, & hæc de scientia Dei tractatione, Divo Thomæ antepone, eumque velut ducem & magistrum sequi; unde si quæ ex Twissij consortio noxa timeatur, in Scotum & ejus Discipulos, potius quam in Thomistas casura est. Quæ omnia Adversarius mirâ arte & calliditate dissimulavit, ut in Thomistas vehementius invehi posset.

80. Sed quidquid sit de mente & doctrina Twissij, dico sententiam negantem scientiam mediam, magis repugnare errori Calvinij, magisque esse idoneam ad illum confutandum, quam sententiam affirmantem, & admittentem in Deo scientiam mediam, quod hoc syllogismo evinco. Illa scientia quæ negat & destruit principium in quo tota Calvinij de gratia & libero arbitrio hæresis fundatur, magis repugnat errori Calvinij, magisque idonea est ad illum confutandum, quam quæ tale principium admittit, statuit, & confirmat: At sententia negans scientiam mediam, præcipuum Calviniani erroris principium & fundamentum negat, convellit, ac destruit: è contra verò sententia affirmans, illud concedit, statuit, & confirmat: Ergo sententia negans scientiam mediam, magis repugnat errori Calvinij, magisque apta & idonea est ad illum confutandum & evertendum, quam sententia affirmans, & admittens in Deo talem scientiam. Major videtur manifesta, Minor verò in qua est difficultas, sic ostenditur. Primum Lutherane & Calvinianæ hæresis principium, illud est: *Arbitrij nostri libertas, cum decretis & auxiliis ex se & ab intrinseco efficacibus stare non potest:* Ex hoc enim principio tam Lutherus quam Calvinus suam hæresim de libertatis excidio deduxerunt; sic enim discurrebant. Secundam Scripturam, & SS. Patres, præsertim Augustinum, datur gratia ex se & ab intrinseco efficax, liberum hominis arbitrium præveniens, & ad volendum ac operandum prædeterminans voluntatem: *Neque enim*

(inquit Calvinus) *secus accipi sententia Christi potest, omnis qui audivit à Patre & didicit, venit ad me, quam ut efficacem à seipsa Dei gratiam doceat, quemadmodum & Augustinus ostendit.* Ergo libertatis indifferentia nulla est, & sola spontaneitas, seu immunitas à coactione, in voluntate mota & excitata divino auxilio relinquatur. Unde ibidem subdit: *Medium quem Sophiste imaginantur motum, cui obsequi, vel quem repellere liberum sit, apertè excludi videmus, ubi asseritur efficax ad perseverandum constantia.* Impegit in eundem scopulum Lutherus, & ex eodem principio totam de libertatis excidio doctrinam deduxit. Sic enim in libro de servo arbitrio, post medium, & everte mentis Philosophus, & perfrictæ frontis hæreticus, perversè discurret: *Gratia (inquit) predicatur: Ergo liberum arbitrium tollitur. Auxilium gratiæ commendatur: Ergo liberum arbitrium destruitur.* Et iterum: *Quotquot sunt loca in Scripturis divinis, quæ meminerunt auxilij, tot sunt quæ*

Lib. 2.
insti.
cap. 3.

X x ij

collunt liberum arbitrium. Tandemque sic concludit: *Hæc est sane collectio & rata consequentia, quam nec inferorum porte subvertent.* Constat igitur Calvinum & Lutherum, suos ex eo principio errores deduxisse, atque hoc primum fundamentum jecisse: *Arbitrii nostri libertas, cum decretis & auxiliis ex se & ab intrinseco efficacibus stare non potest.* Atqui hoc etiam principium scientiæ mediæ defensores admittunt, obijciuntque toties Thomistis, nullâ ratione cum iis decretis & auxiliis ab intrinseco efficacibus, posse libertatem conciliari, sed eam efficaciam, esse & libertatis humanæ ruinam, ipsique ultimum vulnus inflictum: è contra verò Thomistæ, principium illud, ut falsum, & erroneum rejiciunt, & rectè conciliari putant eam efficaciam gratiæ cum libertate indifferentiæ; imò divinæ voluntatis efficaciam, primam totius libertatis & contingentiæ radicem agnoscunt: siquidem ut profundè Angelicus Præceptor 1. p. quæst. 19. art. 8. ad 2. discurret: *Ex hoc ipso quod nihil voluntati divina resistit, sequitur quod non solum fiant ea que Deus vult fieri, sed quod fiant contingenter vel necessario que sic fieri vult.* Igitur sicut qui fundamentum alicujus domûs evertit, vel radicem arboris evellit, statim totam domum, & arborem destruit. Ita quoque Thomistæ, perversum illud Lutheranæ & Calvinianæ hæresis fundamentum evertentes, & ad radicem hujus arboris securim adhibentes, hunc errorem radicis tollunt, & funditus evertunt. Unde nobis illud Adversarij potiori jure usurpare licet: *Hæc digna est que imprimatur in Academiarum omnium frontibus, persuasio, prostrigatâ doctrinâ Thomisticâ, Lutheri & Calvinii sententiam de gratiâ & libero arbitrio inconcussam perstare.*

31. Objicit quartò Adversarius testimonium Theophili Bracheti, vulgò Millererij, qui in libro quem inscripsit, *Christiana concordia inter Catholicos & Evangelicos instituenda consilium*, dum tractat de prædestinatione, deque fidei per Christi gratiam dono, discrepantes Authorum sententias, in hunc modum repræsentat. *Singularem nec eam communem internæ gratiæ vim, apud eos qui convertuntur à Deo adhibitam, astruunt nonnulli ex Catholicis, cum Evangelicorum plerisque, qui ab Ecclesia Romana secessionem passi sunt. Quamquam hæc quidem in parte, Sedis Romanæ sententia præca, necdum immutata, B. Augustini definitiones amplexa, singularis gratiæ defensionem retinere videatur. Communem verò parvamque gratiam cum iis communicari, apud quos dispar interdum sequitur eventus, contendunt plerique omnes Catholicos, & Evangelicorum jam non pauci, partim ex iis qui in Germania Lutherum Magistrum deserentes, ad communem Catholicorum sententiam redierunt; partim ex iis qui in Belgio, Arminium Doctorem sequuntur. Remonstrantes dicti, eidem sententiæ adstipulantur, eamque iuentur mordicis. In quibus verbis (subdit Adversarius) non est difficile conjicere, qui sint nonnulli illi Catholicos, qui singularem illam gratiam, cum Calvinistis rigidioribus asserunt, significat enim Thomistas &c.*

32. Respondeo Authorem illum hæc scripsisse, dum adhuc caligine involutus esset, nec satis Catholicorum calleret sententias: necdum enim noverat, præter Dominicanos, omnes Patres exalceatos Carmelitas, & à Mercede Redemptorum, Academiæ Lovaniensem & Duacensem, ex Clericis Regularibus, Patres Oratorij, Barnabi-

tas, Patres doctrinæ Christianæ, aliosque plures, Augustinianos esse, & gratiæ per se efficacis defensores acerrimos. Ignorabat etiam, Arminianos, & Socinianos, ita à Luthero & Calvino recessisse, ut ad Pelagium & Faustum Regiensensem accesserint, & Semipelagianismum interpolarent, ut supra ex Francisco à S. Augustino Macedo demonstravimus. Illud magis videtur ex caligine profectum, quod Concilij Tridentini emendationem tentaverit, quasi ejus decretum cum gratia Augustiniana non admodum consentiat, & verba ista, *per voluntariam receptionem gratiæ & donorum*; sicut & ista, *juxta cuiusque dispositionem & cooperationem*, ex Tridentini canonibus & decretis delenda dixerit. Sed quid hæc ad Thomistas? Quis illorum negat, hominem voluntariè gratiam, & alia Spiritûs Sancti dona recipere, atque ad illa se disponere, eique cooperari? Si quid in Millererio dignum laude sit, illud est, quòd gratiæ efficacis Augustinianæ, seclusâ scientiâ mediâ, semper fuerit vindex acerrimus, quod ab eodem, suiipsius teste locupletissimo, in colloquiis familiaribus apud Fontem Bellaquensem habitis, ipse sæpius accepi. Nec ipsum adhuc in caligine positum latere potuit Augustini mens, sed verbis illis supra relatis, apertè indicavit: *Sedis Romanæ sententiam præcam, necdum immutatam. B. Augustini definitiones amplexam, C. singularis gratiæ defensionem retinere.*

Antequam hunc articulum concludam, ut argumentum quod ex Arminianorum accessu ad defensores scientiæ mediæ, & Twissij ac Amesij cum Thomistis consensu, in rejicienda scientiâ mediâ, & gratiæ per se efficaci amplectenda, sæpe repetit & inculcat Adversarius, confringatur & convellatur penitus, placet hæc subnectere, & transcribere egregium P. Baronij discursum, quem habet libro sæpè à me citato & laudato, de libertate humana & gratiæ divinæ. *Corum est (inquit) Calvinistarum sectam in tres, Gommaristarum, Ariminensium, & Dordrethani Conciliabuli divisam Sectas, primam & postremam ad causam sue præsidium Thomistas; Ariminensium alteram, scientiæ mediæ patronos advocare. Quos verò ex his Calvinistis asserioribus, putat Adversarius ab Ecclesia Catholica sensu longius abesse? Non dubito quin Gommaristas cum Dordrethanis, in Ariminensium gratiam pronuntiet. Sed quis non videat, iudicium istud non carere gravi & iustâ, gratiæ & odij suspitione, quòd Gommarista cum Dordrethanis in Thomistas proniores, ad decreta confugiant; Ariminenses decretis infensi, uno scientiæ mediæ præsidio se tuteantur?*

Quid ad ista dicent Catholicos, à partium studio remotiores? Eodem loco reponent Ariminenses cum Gommaristis; & inde, vel nihil mali Thomistis creari, ex Dordrethanorum in illos inclinatione; vel par periculum & damnum ascisci dicent Recentioribus, ex Ariminensium in illos studio & affectu. Quare vel deserenda est hæc in Thomistas accusatio, ex Gommaristarum consensu, ficto aut vero; vel subeunda est similis ex Ariminensium in illos consensione.

Nodum istum exolveri velim, salvâ æquitate, neque ex præjudiciis propria sententiæ; Ariminenses Catholicos pronuntiarî, quia sibi concordant sunt, nec damnari Gommaristas quasi hæreticos, quòd ad Thomistarum videantur partes accedere. Si contendas ita pronuntiandum, quòd Twissius, Molinens, Amesius, ex Thomistis arripiant argumenta in Adversarios; ego huic ju-

dicio intercedam, aut diversum feram, quod Iacobus Arminius, & illius associa Perchinsius, Arnoldus, Vossius, Grossius, Molinam laudent. Penitentium diu nocturne legant, Suarem sibi in Magistrum & Patronum asiscant; quod scientia media sit illis loco clypei & teli, quâ Adversarios depellant & laceessant. Si dicas Arminenses non longè esse à regno Dei, & inde pures tua sensa commendari, quod minus ab illis factio Ariminensis abhorreat; idem de Gommari-starum in Thomistas propensione, præjudicium pro nostra sententia arripiam. Igitur hic æquo Marte æternum certabimus, nisi aliunde probes Arminenses Calvinistas, æquitate causa Adversariis esse superiores. Sed hoc non evinces, nisi adjungas vos longius quàm Thomistas ab errore abesse; quod unum nostræ controversiæ caput est, hætenus non probatum, neque illâ confessione hæreticorum unquam evincendum. Nonne præstaret hic votum pacis præferre, quàm æterna discordiæ semina serere & fovere? Per me non stabit, quin perpetuam pacem ineamus, in commune Ecclesiæ Catholice bonum, cum aliqua cause nostræ noxa, compensanda utilitate religionis. Ego sanè nihil dubito polliceri, meo, omniumque Thomistarum nomine, Ariminenses pro Catholicis nos habituros, si aliis erroribus abdicatis, ad Ecclesiam redeant, quamvis ad partes Molinæ de gratia, prædestinatione, & libero arbitrio accedant. Sed à vobis exigo simile studium pacis, nec vobis hæretici sint Amesius, & Molinæus, quandiu de gratia, prædestinatione, & libero arbitrio, cum D. Thoma, Alvarezia, aliisque Thomistis, idem loqui & sentire visi fuerint; neque hoc nomine, si ceteros errores ejurent, ab Ecclesiâ exclusos velint. Has utrinque conditiones pacis acceptas habeamus, nec nimio præjudicatarum opinionum amore, incendium, quod à multis annis flagrat Ecclesiæ Catholice, moremur extinguere, vel augere. Per me non stabit, quin à mutuis accusationibus, in Religionis Catholice perniciem, & Hæreticorum scandalum, abstinemus; nec Ariminenses nos depellemus, quod scientiâ mediâ putent iter sibi munire ad aviram Ecclesiæ fidem, dummodo vos eodem animo excipiat Gommari-star, & Dordrechtanos, si à suis erroribus partiamur decretis Scholæ Thomisticæ, se ad fidem Catholicam trahi. Certè à nullis tam æquum pacis in eundem medium reiici potest, nisi ab ijs, apud quos præjudicatarum opinionum amor, adversus antiquæ traditionis, & tranquillitatis Ecclesiæ studium, invalescit.

ARTICVLVS VI.

Quæ ex Catholicorum testimoniis Adversarius objicit, breviter diluuntur.

86. **V**alidius argumentum objici Thomistis videtur, ab ijs Authoribus petitum, quorum pietas & religio recusare auctoritatem vetat. Objicit itaque in primis Adversarius, quod antequam nasceretur Calvinus, Thomas Waldensis, Carmelitarum in Angliâ Provincialis, tomo 1. doctrinalis fidei, querebatur magnos aliquos viros periculosè philosophari in admittenda necessitate agendi, quæ foret extra hominis potestatem, & penes Deum; hi autem qui alij esse possent, præter Thomistas, è quorum Scholâ circa illa tempora prodiit Bravardinus, is eujus doctrinam tantopere ac tam sæpe laudat Twissius, sicuti

Tom. I.

A jam tunc nascituris faveret Calvinistis?

Admodum etiam scire cupit Adversarius, quoniam illi sint quos indigitat Dominicus Soto, dum dicit libro 1. de natura & gratia cap. 15. Quin etiam sunt inter Catholicos, quos vivâ voce dogma hoc asserentes, nobisque reclamantibus, defendentes audivimus; putâ quod Deus quadam nos vi ac necessitate ad se pertrahat; ita ut in nostrâ conversione mere habeamus nos passivè, & receptivè, de quo idcirco Sacrosancta Synodus sessione 6. Nimirum (subdit P. Annatus) idem erant sine dubio quorum meminit idem Soto capite sequenti, dum dicit: Sunt ergo inter Scholasticos, qui docent, posito concursu Dei, non esse utrumque in potestate voluntatis agere & non agere; ob idque secundo aiunt, hujusmodi concursum non connumerari inter requisita ad agendum: imò dicunt, ut suâ utamur voce, concomitari actionem ipsam. Horum autem duorum, vel utrumque, nunquam intellexi, vel neutrum unquam credam. Quid autem crederet, explicuerat paulò ante, his verbis: In adultis reddenda est proxima causa, cur cum duos aqû sit Deus paratissimus convertere, presentissimæque utrumque misericordiâ aspiret, hunc trahat, illum non trahat: quæ revera reddi non potest, nisi quod alter præbet assensum, & cooperatur, alter verò minime.

Hoc testimonium viri primarios inter Thomistas clarissimi, facit ut Adversarius credat, amare veritatis, magis quàm partium, scripsisse Belarminum id quod legitur libro 1. de gratia & libero arbitrio cap. 12. nempe quod sententia quæ docet gratiam efficacem esse qualitatem Dei physicam, quæ determinat voluntatem ad volendum & eligendum bonum, videtur aut esse omnino eadem cum errore Calvini & Lutheri, aut parùm ab illis differre.

Idem sensisse Cardinalem Petronium probat ex Authore Galliæ purpuratæ, qui refert ipsum Clementi VIII. ad partes Dominicanorum inclinantem, pro physica gratiæ motione, significasse se impetratum ab omnibus Europæ Sectariis, ut huic determinationi subscriberent.

Denique inter ipsos quoque D. Thomæ discipulos, nonnullam esse hujus cum Calvinistis concordie suspicionem, probat ex Campanella, qui in libro de prædestinatione & reprobatione, testatur plerisque ex Calvinistis gloriari de consensu cum Thomistis, in materia de gratia & prædestinatione, & ex Joanne Gonzale, & Joanne Vincentio, qui à communi Thomistarum sententia recesserunt, ne Calvinismi notam, vel suspicionem incurrerent.

Hæc omnia P. Annatus objicit, quæ veluti agmine facto opponere placuit, ut majores vires habeant. Hæc tamen non multum vrgent, neque infudandum erit, ut solvantur.

Ad primum igitur respondeo Thomam Waldensem, magnum suæ patriæ, & familiæ Carmelitanæ ornamentum, præfato libro doctrinalis fidei, disputare contra Wicleffum, qui jam Calvinio præludebat, dicebatque Dei præscientiâ tolli liberum arbitrium, & omnia necessariò, necessitate absolutâ, contingere: unde ibidem conqueritur, magnos aliquos viros huic errori favere, eò quod illi etiam ex divino decreto necessitatem quandam absolutam & præcedentem in actus humanos inuherent. Sed quid hæc ad Thomistas? An fortè eandem necessitatem ex divinæ voluntatis & motionis efficacia in actus nostros derivari existimant? Sæpiùs diximus, esse omnium

X x iij